

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Sisällysluettelo

Sisällys

1. Vuoden 2022 kohokohtia ja voittoja.....	3
2. Luonnonsuojelu.....	4
2.1 Metsät.....	5
2.1.1 Kansallispuistojen laajentamisen edistäminen.....	5
2.1.2 Virkistys- ja luontoarvoiltaan merkittävien metsien hakkuisiin vaikuttaminen.....	5
2.1.3 Uhanalaisten lajien ja niiden elinympäristöjen turvaaminen.....	6
2.1.4 Metsiensuojelun sidosryhmäyhteistyö.....	7
2.2 Suot.....	7
2.3 Perinnebiotoopit.....	8
2.4 Vesiensuojelu ja -hoito.....	8
2.5 Maa- ja kallioperä.....	9
2.5.1 Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamo, Sastamala.....	9
2.5.2 Suomen Maa- ja Kivi Oy:n murskelupa raakkujokena tunnetun Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueella.....	10
2.6 Suurpetotoiminta ja pienpedot.....	10
3. Ympäristönsuojelu.....	11
3.1 Aluekehittäminen, kaavoitus ja liikennehankkeet.....	11
3.1.1 Kangasalan Pitkäjärven-Kaukajärven luonnonalueiden kaavoittaminen.....	11

3.1.2	Valtatien parantaminen välillä Lempäälä-Pirkkala (mm. ns. Puskiaisten oikaisu)	12
3.1.3	Suomirata Oy:n Helsinki-Tampere-oikorata	12
3.1.4	Ylöjärven Nutturan ranta-asemakaava	12
3.1.5	Ylöjärven Teivon-Mäkkylän yleiskaava.....	13
3.2	Energian- ja vedentuotanto sekä energian siirto	13
3.2.1	Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshanke	13
3.2.2	Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahanke (Parkano)	14
3.2.3	Tevaniemen tuulivoimahanke (Ikaalinen)	14
3.2.4	Konikallion tuulivoimahanke (Ikaalinen ja Hämeenkyrö)	14
3.2.5	Fingridin kantaverkon laajennuksen YVA välillä Nokian Melo-Kristiinankaupunki	14
3.3	Ilmastonmuutos	15
4.	Hankkeet.....	15
5.	Luottamushenkilöt ja tilintarkastajat	15
6.	Henkilöstö ja toimipaikka	16
7.	Tiedotus	17
8.	Järjestötoiminta	17
8.1	Sääntömääräiset kokoukset ja yleisötilaisuudet	18
8.2	Paikallisyhdistysten tukeminen ja yhteistyö	18
8.3	Luonnonsuojeluliiton toimintaan osallistuminen.....	18
9.	Talous	19
9.1	Luonnonsuojeluliiton avustukset	19
9.2	Varain- ja jäsenhankinta	19
9.3	Tulos.....	20
9.4	Tilit.....	20
9.5	Omaisuuksien hoito ja vuokraustoiminta	20
10.	Allekirjoitukset	21

1. Vuoden 2022 kohokohtia ja voittoja

Piiri oli aktiivinen viestijä ja osallistui yhteiskunnalliseen keskusteluun niin sosiaalisessa mediassa kuin mediatiedotteita laatimalla. Yhdistys osallistui edelleen keskusteluun rahkasammalen kuorinnan luvanvaraisuuden tarpeesta ja edisti Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen laajentamista. Piiri osallistui sidosryhmätyöskentelyyn esimerkiksi Pirkanmaan luonnon monimuotoisuusohjelman ohjausryhmässä, Seitsemisen hoito- ja käyttösuunnitelman ohjausryhmässä, riista-asioissa, maakunnan Ilmastofoorumissa, oikeudenmukaisen siirtymän tuen -työryhmässä ja tuulivoiman maakunnallista sijoittamista pohtivassa ryhmässä.

Piiri antoi muistutuksia monista kaava-, maa-aineksen otto - ja tuulivoimahankkeista ja haki muutosta epäilyttävien toimijoiden malminetsintäluupiin ja kaavoituspäätöksiin, joissa luontoarvoja ei oltu huomioitu riittävällä tavalla. Piiri myös haki KHO:lta valituslupaa ja muutosta esimerkiksi Tavase Oy:n tekopohjavesi -hankeasiaan ja Dragon Mining Oy:n Sastamalan rikastamon ympäristölupa-asiaan.

Jätimme myös kannanottoja joistakin valtakunnallisista asioista, esittäen esimerkiksi [tiukennuksia pienpetojen rautapyyntiin](#).

Piiri haki Vesilahden Lammasniemen asemakaavapäätökseen muutosta yhdessä Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistyksen ja Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosikin Vesilahden kunnanvaltuuston päätöksen Lammasniemen asemakaavasta, jossa kaavailtiin rakentamista virkistysalueelle ja lintualueena tunnetun vesistön välittömään läheisyyteen. [YLE uutisoi asiasta](#).

Valitus Lauhanvuoren susilauman metsästämiseen annetusta poikkeamisluvasta johti hallinto-oikeuden asettamaan toimeenpanokieltoon ja lupa jäi käyttämättä. [Tiedottemme](#) poiki paljon julkisuutta asialle.

Ympäristöjärjestöjen neuvottelujen tuloksena Metsähallitus ilmoitti luopuvansa Virtain Vaskisalon 120-vuotiaan metsäkuvion hakkuista.

Pitkäjänteinen luonnonhoito sai jatkoa, kun kunnostimme arvokkaita kohteita kymmenellä luonnonhoitoretkellä. Helmi-elinympäristöohjelman rahoitusta saatiin kahdelta taholta. Uudenmaan ELY-keskus myönsi Kunta- ja Järjestö-Helmi avustushaussa tukea Ketoneilikka-hankeeseen, jossa hoidettiin kahta paikallisesti arvokasta perinnebiotooppia ja yhtä paahdeympäristöä. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus tilasi piiriltä kolmen maakunnallisesti arvokkaan perinnebiotoopin hoitotyön. Hoito toteutettiin talkoomallilla. Luonnonhoitoretkille osallistui sekä yksittäisiä vapaaehtoisia että useita ryhmiä. Mukana oli mm. kymmeniä maahanmuuttajia, pääosin vastaanottokeskuksista. Myös tunnettu suuryritys osallistui jo kolmatta kertaa talkoisiin osana vastuullisuustyötään. Uhanalaisten kasvien määrät

hoidettavilla kohteilla ovat kehittyneet hoidon aikana hyvin, mikä kertoo toimenpiteiden toimivuudesta.

2. Luonnonsuojelu

Vuoden varrella osui lukuisia kokouksia ja webinaareja, joihin osallistumisen tavoitteena oli luonnonsuojelun edistäminen.

Toimintasuunnitelmaan kirjattu tavoite oli lisätä **luonnonsuojelualueiden määrää** Pirkanmaalla sekä kiinnittää huomiota tarpeeseen saavuttaa lajien ja luontotyyppien suotuisan suojelun taso. Perustettujen luonnonsuojelualueiden määrä kasvoi merkittävästi edellisvuodesta.

Pirkanmaan ELY-keskus tiedotti helmikuussa, että vuonna 2022 Pirkanmaalle perustettiin METSO-ohjelmassa yhteensä 602 hehtaaria uusia, pysyviä luonnonsuojelualueita. Kasvua edellisvuoteen oli 140 hehtaaria. Lisäksi Helmi-elinympäristöohjelman perusteella suojeltiin noin 80 hehtaaria soita. METSO- ja Helmi-ohjelman suojelualueiden lisäksi Pirkanmaalla lahjoitettiin vuonna 2022 yhteensä n. 90 hehtaarin edestä maata luonnonsuojelualueeksi hallitusohjelman mukaisessa Luontolahja -kampanjassa. Yksittäisellä maastokatselmuksella Kangasalan Eskolansaaressa piirikin selvitti yksityisen maanomistajan alueiden suojeluarvoja.

Piiri vaikutti luonnonsuojelukysymyksiin sekä useissa asiantuntijaryhmissä että ruohonjuuritasolla. Kansalaisaktivismista mainittakoon Tampereen Metsämarssi 24.9., jossa oli piirin lisäksi edustusta ainakin Kangasalan, Nokian, Pirkkalan ja Tampereen paikallisyhdistyksistä.

Vuoden aikana Pirkanmaalla jatkettiin alueellisen luonnon monimuotoisuusohjelman valmistelua. Ohjelma on nimeltään **Pirkanmaan lumo - luonnon monimuotoisuusohjelma 2022–2030**. Ohjelman tekoa koordinoivat Pirkanmaan ELY-keskus ja Pirkanmaan liitto. Valmis ohjelma löytyy [täältä](#).

Piiri on ollut alusta lähtien mukana Pirkanmaan lumo-ohjelman ohjausryhmässä sekä asiantuntija- ja järjestötyöpajoissa. Aluesihteerit osallistui vuoden aikana kuuteen LUMO-ohjausryhmän tapaamiseen ja järjestösihteerit viimeiseen tapaamiseen joulukuussa. Aluesihteerit osallistui Metsät- ja suot -ryhmän työpajaan ja järjestösihteerit Maatalousympäristöt ja perinnebiotoopit -ryhmän työpajaan. Piiri vaikutti lumo-ohjelman sisältöön sekä ohjausryhmässä että ohjelman kommentointivaiheessa. Myös lumo-ohjelman toimenpidesuunnitelmaa kommentoitiin.

Luonnon- ja ympäristönsuojelun ruohonjuuritason toiminnan ja yhteistyön vahvistamiseksi Pirkanmaalle perustettiin myös Luontotoimijaverkosto. Ryhmään kuuluu useita luonto- ja ympäristöjärjestöjä, kansanliikkeitä ja ainakin yksi osuuskunta. Ryhmä piti yhteyttä WhatsApp-ryhmässä ja livetapaamisia järjestettiin noin kerran kuukaudessa. Piirin järjestösihteerit osallistui keskusteluun WhatsAppissa.

Perinteinen luontojärjestöjen **tiedonvaihtopalaveri Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa** järjestettiin hybridikokouksena 3.5.2022. Piirityöntekijöiden lisäksi myös Ylä-Satakunnan ja Nokian paikallisyhdistykset osallistuivat.

Aluesihteerit ja vapaaehtoiset kasvattivat luonto-osaamistaan erilaisilla kursseilla ja tilaisuuksissa. Aluesihteerit osallistui syyskuussa Sieniseurojen tapaamiseen Pudasjärvellä ja sammalryhmän

maastoretkeily- ja mikroskopointityöpajaan Kullaalla. Lisäksi aluesihtööri ja Arja Pihlaja osallistuivat huhtikuussa sammalwebinaariin. Kaarina Davis ja Arja Pihlaja osallistuivat maaliskuussa Ympäristötiedon foorumiin.

2.1 Metsät

Metsiensuojelukysymykset työllistivät edelleen. Toimintasuunnitelman mukaisesti yhdistys jatkoi Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen laajentamisen edistämistä, kartoitti kohteiden luontoarvoja, kommentoi hakkuusuunnitelmia ja edisti luonto- ja virkistysarvoiltaan tärkeiden kohteiden suojelua. Piiri pyrki edistämään metsiensuojelua osallistumalla sidosryhmätyöskentelyyn mm. maakunnallisessa metsäneuvostossa sekä neuvotteluihin ja kumppanuustapaamisissa Metsäkeskuksen kanssa.

2.1.1 Kansallispuistojen laajentamisen edistäminen

Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen yhdistämistä edistettiin neuvottelemalla Metsähallituksen kanssa. Kesäkuussa järjestettiin Riuttaskorvessa piirin ja Metsähallituksen välinen tapaaminen, johon osallistui myös Luonnonsuojeluliiton puheenjohtaja. Tapaamisessa tutustuttiin Metsähallituksen valitsemiin esimerkkikohteisiin, alue-ekologiseen verkostoon kuuluvaan pienialaiseen purokohteeseen, avohakattuun maisema-alueeseen ja ennallistettuun suokohteeseen.

Piiri haki Luonnonsuojeluliitolta avustusta Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen laajennusesityksen edistämiseen. Liitto myönsi 1500 euroa liito-oravakartoitusten kuluihin Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen laajennusesitysalueella. Liito-oravia kartoitettiin kansallispuiston laajennusesitysalueella viitenä päivänä välillä 16.5.–27.5.2022. Liito-orava havaittiin varmuudella vain yhdellä kohteella. Kartoitetuilla kohteilla oli hyvin vähän haapaa, kolopuita ja muuta järeää puustoa. Toisaalta oravia esiintyy alueella paljon, joten myös oravan risupesä oli tarjolla. Lisäksi ennestään tiedetään, että alueella esiintyy liito-oravaa, joka on mainittu esimerkiksi joidenkin kansallispuistojen välisellä alueella sijaitsevien Natura-alueiden suojeluperusteissa.

Elokuussa aluesihtööri ja piirihallituksen jäsen Hannu Raittinen osallistuivat tapaamiseen Pirkanmaan liiton kanssa. Tapaamisessa esiteltiin piirin tekemää kansallispuistojen laajennusesitystä. Esitys toimitettiin Pirkanmaan liiton suunnittelijalle myös paikkatietoaineistona.

Aamulehti julkaisi 9.10. Pirkanmaan vanhoista luonnonmetsistä ansiokkaan [jutun](#), jossa käsiteltiin myös kansallispuistojen laajennusasiaa.

2.1.2 Virkistys- ja luontoarvoiltaan merkittävien metsien hakkuisiin vaikuttaminen

Oriveden Pukala

Piiri ja Oriveden paikallisyhdistys jättivät jo vuonna 2014 Metsähallitukselle, maa- ja metsätalousministeriölle sekä ympäristöministeriölle aloitteen Oriveden sijaitsevan Pukalan virkistysmetsän perustamiseksi luonnonsuojelu- ja virkistysalueeksi. Maaliskuussa 2022 piiri ja

Oriveden yhdistys jättivät Metsähallitukselle vastineen alueen hakkuusuunnitelmista ja uusivat suojelualue-esityksen.

Ylöjärven Vuorentaustan metsä

Vuorentaustassa syntyi kansanliike vastustamaan Pohjajärvenleton ja Soppeenharjun väliselle alueelle ilmoitettujen, noin 14 hehtaarin avohakkuun toteuttamista. Avohakkuu kohdistuisi vanhaan, monimuotoiseen metsään, jossa elää vaateliasta lajistoa. Piirin aktiivit auttoivat alueen kohtalosta huolestuneita asukkaita ja levittivät *Ylöjärven Vuorentaustan avohakkuut estettävä ja metsä suojeltava -adressia* omilla kanavillaan.

2.1.3 Uhanalaisten lajien ja niiden elinympäristöjen turvaaminen

Muutoksenhaku Vesilahden Luikan louhoshankkeen ympäristöluvasta

Huhtikuussa piiri teki yhdessä Lempäälän paikallisyhdistyksen puheenjohtajan ja paikallisten asukkaiden kanssa Vesilahden kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnalle esityksen, että Hämeen Kuljetus Oy:n suunnitelmasta vaiheittaisesta toiminnan aloittamisesta ja maa-aineksen ottoluvan ja ympäristöluvan muuttamisesta tilalla Luikka hylätään lainvastaisena, eikä maa-aineksen ottolupaa pidennetä. Alueelta on tehty liito-orava ja viitasammakkohavainnointia. Esitimme koko hankealueen rauhoittamista kaikilta toimenpiteiltä (myös kesken olevat harvennushakkuut viereisillä palstoilla) ja alueella todettujen direktiivi IV (a) lajien havainnoinnin jatkamista liito-oravan ja viitasammakon osalta vähintään viiden perättäisen vuoden ajan. Lepakoiden osalta esitämme selvitystoimien aloittamista.

Piiri ja paikalliset asukkaat tekivät kesäkuussa myös luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen vireillepanon Pirkanmaan ELY-keskukseen hakkuiden ja muiden valmistelevien töiden keskeyttämiseksi. Perusteena vireillepanolle on luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin suojaaman liito-oravan, viitasammakon ja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämiskielto ja elinympäristön turvaaminen.

Esityksemme ei mennyt läpi. Toukokuussa piiri ja paikalliset asukkaat valittivat luvasta edelleen Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Esitimme, että Hämeen Kuljetus Oy:n suunnitelma vaiheittaisesta toiminnan aloittamisesta ja maa-aineksen ottoluvan muuttamisesta tilalla Luikka hylätään lainvastaisena. Joulukuussa annettiin hallinto-oikeudelle vastaselitys kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnan lausuntoon ja Hämeen Kuljetus Oy:n selitykseen.

Aloite erityisesti suojeltavan purosuomusammalen elinympäristön rajaamiseksi

Piiri jätti 21.11. Pirkanmaan Ely-keskukselle aloitteen vaarantuneen (VU) ja erityisesti suojeltavan lajin (purosuomusamma, *Radula lindenbergiana*) elinympäristön rajaamiseksi Nelijärven ja Syväjärven välisellä laskupurolla Kangasalla Pirkanmaalla. Pirkanmaan ELY-keskus kiitti aloitteesta ja esiintymätiedoista kertoen alueen sijoittuvan Salmuksen Natura- alueelle. Vuonna 2022 oli sopivasti tekeillä Natura-alueiden luontotyyppitietojen tarkennus- ja täydennyshanke, jossa tarkennetaan Natura-alueiden luontotyyppitietoja ja inventoiduilla alueilla esiintyviä uhanalaisia lajeja huomioidaan samassa yhteydessä.

2.1.4 Metsiensuojelun sidosryhmäyhteistyö

Metsiensuojelun edistämiseksi jatkettiin myös mukanaoloa maakunnallisessa metsäneuvostossa, jossa piiriä edusti hallituksen jäsen Hannu Raittinen. Alueelliset metsäneuvostot vastaavat alueellisten metsäohjelmien laatimisesta. [Pirkanmaan metsäohjelma](#) on laadittu vuosille 2021–2025.

Alueellisen metsäohjelman AMO:n Environment-seurantaryhmä julkaisi helmikuussa tiedotteen, jossa esitetään, että hakkeeseen ei pitäisi pistää lahoppua ja kookasta lehtipuuta, joka pitäisi jättää säästöpuuksi myös talousmetsissä. Aluesihteerin kommentoi tiedotetta. Aluesihteerin osallistui AMO:n Ympäristö-seurantaryhmän kokoukseen 28.4.

Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman yhteistyöryhmässä piiriä edusti Heikki Toivonen varajäsenenään Hannu Raittinen. Molempien ollessa estyneitä, aluesihteerin osallistui yhteistyöryhmän kokoukseen toukokuussa.

Suomen luonnon päivänä 28.8. Seitsemisen kansallispuisto täytti 40 vuotta. Seitsemisissä järjestettiin yleisötapahtuma ja kutsuvierastilaisuus, johon hallituksen varajäsen Heikki Toivonen osallistui. Samana päivänä Sääksisäätiö täytti 30 vuotta ja aluesihteerin osallistui kutsuvierastilaisuuteen piirin edustajana.

Aluesihteerin ja hallituksen jäsen Arja Pihlaja osallistuivat kumppanuustapaamiseen Metsäkeskuksen kanssa 15.9.2022. Aluesihteerin alusti piirin toiminnasta, aloitteista ja kannanotoista.

2.2 Suot

Rahkasammalen korjuun ympäristövaikutuksista saatiin lisätietoa ja kerääminen osoittautui kestävämmäksi. Painopiste on kääntymässä rahkasammalviljelyn kehittämiseen. Asiaa tulee seurata. Soiden kasvihuonekaasujen määrä on tarkentunut ja vastaa määrältään liikenteen päästöjä. Suometsien hoito ja jatkuvapeitteisen metsänhoidon mahdollisuudet teemoittivat ojitettujen suomaiden asioita vuoden varrella.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund, JTF) on rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tukea alueita, joille ilmastoneutraaliuteen siirtyminen aiheuttaa vakavia sosioekonomisia haasteita. Pirkanmaan JTF siirtymäsuunnitelmatyöskentelyssä piiriä edusti hallituksen jäsen Arja Pihlaja. JTF-rahoitusta saatiin myös ennallistamiseen, vaikka rahoituksen kokonaismäärä jäi vähäiseksi. Sillä kuitenkin voidaan Pirkanmaalla tavoitella noin 150 hehtaaria ennallistamisalueita, joiden tavoitteena on toimia ennallistamisalueina. Yksittäisten kompensaatiosoiden tavoittelussa ei edetty, vaikka sopivia soita yritettiin löytää. Turpeesta tulevaisuuteen siirtymä vaatii edelleen vaikuttamistyötä.

Syyskauden webinaareissa on käsitelty metsiä hiilikompensaatiossa. Suometsien asiat nousevat esiin sekä hiilensidonnan että vesiensuojelun näkökulmista. Lisäksi on seurattu Hiilestä kiinni - tutkimusohjelman etenemistä ja alustavia tuloksia.

Osana aluesihteerin osa- ja määräaikaista suojeluasiantuntijan tehtävää Luonnonsuojeluliitossa, liiton sivuilla julkaistiin [blogikirjoitus](#) rahkasammalen korjuun toimialan vapaaehtoisesta Green deal - kestävyysittoumuksesta. Blogitekstissä nostettiin esille Kihniön Sarvinevan tapaus. Lainsäädäntö toimialalle ei etene tällä hallituskaudella, vaikka hankkeet rahkasammalen laajamittaisen hyödyntämisen kehittämiseksi jatkuvat.

2.3 Perinnebiotoopit

Vuonna 2022 piiri toteutti perinnebiotooppien hoitoa Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa solmitulla toimeksiantosopimuksella. Sopimus käsitti kolmen maakunnallisesti arvokkaan perinnebiotoopin hoitamisen sekä yhden uhanalaisen ja yhden silmälläpidettävän kasvilajin seurannan yhdellä näistä kohteista. Lisäksi huollettiin yhteiskäytössä olleita Pirkanmaan ELY-keskuksen työvälineitä. Valmis työ raportoitiin hoitopäiväkirjoilla ja seurattavan lajiston osalta maastolomakkeilla sijaintitietoineen.

Hoidettavat kohteet olivat Pyynerän niityt Ylöjärvellä, Kiimajärven keto Sastamalassa ja Reipin katajaketo Pirkkalassa. Kaikkia kohteita oli hoidettu aikaisemminkin piirin luonnonhoitoretkillä. Pitkäjänteisen hoidon avulla kohteiden uhanalainen lajisto on säilynyt ja jopa lisääntynyt.

Hoitotoimiin kuului muun muassa niittämistä pääasiassa viikatteilla, haravoimista, puun taimien karsintaa, kaivamista pistolapioilla ja käsin kitkemistä. Hoito toteutettiin talkoomallilla järjestämällä kohteille yhteensä kuusi (6) luonnonhoitoretkeä, joissa oli yhteensä 106 käyntikertaa.

Maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden lisäksi piiri hoiti myös kahta paikallisesti arvokkaaksi inventoitua perinnebiotooppia Mänttä-Vilppulassa ja Urjalassa osana Helmi-ohjelmasta rahoitettua Ketoneilikka-hanketta.

Yhdessä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa aloitettiin myös neuvottelut Väyläviraston kanssa Tampereen Vuohenojan kedon hoitamisesta tulevana vuonna. Vuohenojan keto on maakunnallisesti arvokkaaksi inventoitu uusympäristö.

Seitsemisen talkooleiriä ei päästy järjestämään tänäkään vuonna, sillä Metsähallitus ilmoitti, ettei leiri toteudu.

2.4 Vesiensuojelu ja -hoito

Pirkanmaan Vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027 valmistui. Piiri osallistui aktiivisesti vesiensuojelun sidosryhmätyöskentelyyn. Pirkanmaan ELY-keskuksen vesienhoidon yhteistyöryhmässä piiriä edusti hallituksen jäsen Arja Pihlaja. Vesienhoidon yhteistyöryhmä jakautui edelleen alatyöryhmiin. Arja Pihlaja oli metsä- ja turvetyöryhmän jäsen.

Vesienhoidon yhteistyöryhmissä on nostettu esiin metsätalouden ja turvetuotannon aiheuttamaa kuormitusta. Uusi vesiensuojelun ohjauskeino herkkien vesistöjen tunnistamiseksi on ollut valmisteilla ja Pirkanmaalle haettiin ja myönnettiin pilottihanke metsätalouden vesiensuojelun tehostamiseksi. Työ käynnistyy 2023 aikana.

Aluesihteerin ja Arja Pihlajan osallistuivat KVVY:n vesi-iltaan 4.10. Tilaisuudessa keskusteltiin myös piirin omistaman Tampinniemen virtavesialueen hoidosta.

Arja Pihlaja osallistui myös useisiin muihin vesienhoitoon liittyviin tilaisuuksiin. Näitä olivat:

- Vesistökuunnostusverkoston talviwebinaari maaliskuussa
- Biohiili vesiensuojelussa, 2. yhteistyötapaaminen Teams-palaverina.
- Ikaalisten reitin vesienhoidon neuvottelukunnan ja sen alatyöryhmien kokoontumiset huhtikuussa. Alueellinen toiminnansuunnittelu Parkanossa ja Puupuhdistamotalkoopäivä.

- Pirkanmaan ELY-keskus: Vesienhoitosuunnitelman Metsä-turvesektorin yhteistyöryhmän kokous kesäkuussa.

2.5 Maa- ja kallioperä

Malmietsintä- ja kaivosasiat työllistivät piiriä edellisvuosien tapaan. Asiantuntija-apua saatiin Luonnonsuojeluliitosta.

Piirissä otettiin vuoden aikana kantaa Dragon Mining Oy:n ympäristölupaan Sastamalan rikastamolla ja Suomen Maa- ja Kivi Oy:n maa-aines- ja ympäristölupaan raakkujokena tunnetun Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueella.

Maaliskuussa 2021 piiri valitti Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen yhdessä useiden muiden yhdistysten ja yksityishenkilöiden kanssa myös malminetsintälupien siirrosta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) siirsi yhdellä päätöksellä neljä lupaa Sotkamo Silveriltä NewPeak Finlandille Hämeenkyrössä, Ylöjärvellä, Valkeakoskella (Hopeavuori) sekä Nokialla. Marras-joulukuussa 2022 toimitettiin lukuisten kanssavalittajien kanssa asiassa vastaus vastine- ja täydennyspyyntöön Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Loka-marraskuussa jätettiin yhdessä valituskumppaneiden kanssa Tukeisiin hallintopakon vireillepano koskien NewPeakin malmintaetsintälupia. Vireillepanoa perusteltiin sillä, että lupa voitaisiin rauettaa, kun toimintaa ei ole aloitettu.

2.5.1 Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamo, Sastamala

Maaliskuussa lähetettiin yhdessä Sastamalan ympäristöyhdistyksen ja Vesiluonnon puolesta ry:n kanssa Vaasan hallinto-oikeudelle vastaus ja täydennys vastinepyyntöön koskien Dragon Mining Oy:n selvityksiä liittyen valitukseen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 12.3.2020 (Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamon ympäristölupa ym., Sastamala). Piiri kumppaneineen valitti asiasta Vaasan hallinto-oikeuteen vuonna 2020.

Lisäksi lähetettiin Luonnonsuojeluliiton erityisasiantuntijan Jari Natusen aloitteesta Pirkanmaan ELY-keskukselle tietopyyntö koskien alueella tehtyjä ympäristöselvityksiä.

Kesäkuussa Vaasan hallinto-oikeus antoi päätöksensä, jonka mukaan se ei tutki yhdistysten esittämiä vaatimuksia rikastamon toiminnan keskeyttämisestä ja kieltämisestä, maaperän, sedimenttien ja kaivojen pilaantumisen selvittämisestä ja kunnostamisesta sekä rikastamon lainvoimaisen ympäristöluvan muuttamisesta määräaikaiseksi.

Heinäkuussa piiri jätti valituslupahakemuksen ja valituksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskien Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä 2.6.2022 Dragon Mining Oy:n Sastamalan rikastamon ympäristöluvasta. Valituslupahakemus ja valitus jätettiin yhdessä Sastamalan ympäristöyhdistyksen, Vesiluonnon puolesta ry:n ja paikallisten henkilöiden kanssa. Paikalliset yksityishenkilöt olivat kannelleet ympäristöministeriöön kaivosyhtiön toiminnasta.

2.5.2 Suomen Maa- ja Kivi Oy:n murskelupa raakkujokena tunnetun Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueella

Nokian rakennuslautakunta myönsi 26.9. maa-aines- ja ympäristöluvan Suomen Maa ja Kivi Oy:lle Pinsiön-Matalusjoen ja Kaakkurijärvien Natura-alueen valuma-alueen kiinteistöille 536-402-1-88 Leukavahanmetsä ja 536-402-2-16 Heikkilän metsä.

Piiri jätti marraskuussa yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistyksen, Kyrön luonto ry:n ja Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistyksen kanssa Vaasan hallinto-oikeudelle muutoksenhaun, jossa vaadittiin päätöstä maa-aines- ja ympäristöluvasta kumottavaksi luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain vastaisena. Hankkeesta tulee luopua, sillä toiminnasta voi aiheutua ennakoimatonta, merkittävää haittaa läheisille Pinsiön-Matalusjoen ja Kaakkurijärvien Natura-alueille ja niiden suojeluperusteina oleville lajeille. Päätös on myös vesipuidedirektiivin, maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain vastainen, sillä hanke heikentää Pinsiön-Matalusjoen vesistön tilaa.

2.6 Suurpetotoiminta ja pienpedot

Piiri vaikutti aktiivisesti suurpetoasioihin julkaisemalla tiedotteita, valittamalla susiluvista ja jättämällä mielipiteitä. Vaikutimme myös aktiivisesti sidosryhmätasolla piirin suurpetoasiantuntija Marjaana Laaksosen osallistuessa Pohjois-Hämeen riistaneuvoston, riistanhoitopiirin ja riistakeskuksen tilaisuuksiin.

Huhtikuussa piiri julkaisi [tiedotteen](#), jossa tuotiin esille Pirkanmaan karhukannan laskeneen murto-osan edellisvuodesta. Tamperelainen ja Yle Tampereen radio uutisoivat asiasta 28.4. Suurpetokoordinaattori Marjaana Laaksosta haastateltiin myös Yle uutisten televisiolähetykseen.

Suomen Riistakeskus myönsi 29.12.2021 kannanhoidollisen poikkeusluvan Karviaan Lauhanvuoren laumalle viiden suden metsästämiseen. Pirkanmaan ja Satakunnan piirit jättivät tammikuussa asiasta muutoksenhaun Vaasan hallinto-oikeudelle. Piirit vaativat suden kannanhoidollisten poikkeuslupien kumoamista lainvastaisina. Metsästysluvat tulisi asettaa kiireellisenä toimeenpanokieltoon hallinto-oikeuden välipäätöksellä. Vaasan hallinto-oikeus määräsi tammikuussa Kauhajoen-Karvian alueelle myönnetyn kannanhoidollisen poikkeusluvan toimeenpanokieltoon asian ratkaisemisen ajaksi. Piiri laati asiasta [tiedotteen](#).

Maaliskuussa annoimme yhdessä Satakunnan piirin kanssa vastauksen vastinepyyntöön koskien muutoksenhaunalaista Suomen Riistakeskuksen päätöstä 29.12.2021. Kesäkuussa saatiin Vaasan hallinto-oikeudesta päätös, jonka mukaan Suomen Riistakeskuksen päätös poikkeusluvan myöntämisestä ei ole ollut lainmukainen. Piiri julkaisi asiasta 6.6. [tiedotteen](#) ja myös [YLE](#) uutisoi asiasta.

Kesäkuussa piiri jätti Maa- ja metsätalousministeriölle mielipiteen pienpetorautoja koskevasta asetusluonnoksesta, eli luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästysasetuksen 10 §:n muuttamisesta. Mielipiteessä esitettiin ratkaisuja nykyisen pienpetorautametsästyksen ongelmiin. Piiri pitää valitettavana, että tahtoa parantaa asetusta myös karhua pienempien, sivusaaliiksi päätyvien eläinlajien osalta ei löytynyt.

Valtioneuvosto hyväksyi lokakuun 6. päivä metsästysasetuksen muutoksen, jonka mukaan pienpetoraudat on sijoitettava suojarakenteen sisälle ja suojarakenteen suuaukko saa olla enintään 8

senttimetriä. Asetuksella pyritään estämään karhujen loukkaantumiset rautoihin. Asetus ei kuitenkaan estä hetitappavien rautojen käyttämistä, jotka eivät valitse uhriaan, ja saaliiksi voi päätyä esimerkiksi uhanalainen hilleri.

Syyskuussa piirin suurpetovastaava ja aluesihteerit osallistuivat Luken tiedotustilaisuuteen, jossa julkistettiin Susikannan suotuisan suojelutason viitearvot -loppuraportti.

Marraskuussa järjestettiin Teams-tapaaminen, jossa suunniteltiin tulevaa Pirkanmaan paikallisyhdistystapaamista ja suurpetotoimintaa. Tapaamiseen osallistui neljä henkilöä.

3. Ympäristönsuojelu

3.1 Aluekehittäminen, kaavoitus ja liikennehankkeet

Piiri seurasi kaavoitus- ja tiehankkeita ottaen kantaa hankkeisiin, joilla oli paikallistasoa laajempaa merkitystä. Kannanotoissa kiinnitettiin huomiota arvokkaiden luonnonalueiden ja ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä pyrittiin edistämään luonnonarvoja säilyttävien virkistysalueiden säilymistä.

Piiri oli tiiviisti mukana maakunnan kehittämistyössä. Pirkanmaan liiton koordinoimassa maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) piiriä edusti asiantuntijajäsenenä Hannu Raittinen piirihallituksesta.

Vaihemaakuntakaavan Energia ja Elonkirjo -ohjausryhmässä piiriä edusti aluksi aluesihteerit varajäsenenään Hannu Raittinen. Aluesihteerin siirryttyä toisiin tehtäviin ryhmän varsinaiseksi jäseneksi valittiin Hannu Raittinen ja varajäseneksi Arja Pihlaja. Tarkoituksena, että Hannu vastaisi enemmän Elonkirjo-osuudesta ja Arja Energia-osuudesta.

Pirkanmaan liiton Pirkanmaan liikennejärjestelmän ohjausryhmässä piiriä edusti Hannu Raittinen. Liiton Pirkanmaan energiastrategia -ryhmässä piiriä edusti Arja Pihlaja.

Kesäkuussa piiri jätti lausunnon vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Syyskauden aikana valmisteltiin maakunnan energiaohjelmaa työpajoissa ja maakunnan energiaohjelma suuntaviivoineen on valmistunut. Vaihemaakuntakaavaa valmisteltiin tuulivoimaenergian osalta. Ohjausryhmätyöskentelyssä vuoden 2022 aikana edettiin taloudellisteknisten ja maisemallisten reunaehtojen käsittelyssä. Työ jatkuu ekologisten verkkojen ja monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden selvittämisellä vuoden 2023 aikana.

3.1.1 Kangasalan Pitkäjärven-Kaukajärven luonnonalueiden kaavoittaminen

Heinäkuussa Kangasalan luonto ry:n, Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri, Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys, Tampereen Hirvikallion Omakotiyhdistyksen, Lintuhytin asukas-yhdistyksen ja Tampereen Vehmainen Seura ry. jättivät Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen muutoksenhaun Kangasalan kaupunginvaltuuston päätöksestä koskien Saarenmaan osayleiskaavaa nro 36. Aamulehti uutisoi asiasta elokuussa.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi lokakuussa välipäätöksen asiasta. Yhdistykset olivat esittäneet hallinto-oikeudelle, että Kangasalan kaupunginvaltuuston päätös on kumottava ja asia palautettava uudelleen käsiteltäväksi. Kaavan täytäntöönpano on kiellettävä niiden alueiden osalta, joiden rakentaminen mahdollistuu kaavan avulla. Toimenpiderajoitusta kaava-alueella on jatkettava. Välipäätöksessään hallinto-oikeus hylkäsi täytäntöönpanon kieltämistä ja toimenpiderajoitusten jatkamista koskevan valituksen. Hallinto-oikeus ratkaisee valituksen myöhemmin erikseen.

Lokakuussa hallinto-oikeus lähetti selitys- ja täydennyspyynnön, jossa se varasi yhdistyksille mahdollisuuden esittää käsityksensä Kangasalan kaupungin asiasta antamasta lausunnosta. Lausunnossaan kaupunki vaati Saarenmaan osayleiskaavasta nro 36 tehdyn valituksen hylkäämistä kokonaan, koska Saarenmaan osayleiskaavan hyväksymispäätös ei ole ollut lainvastainen. Kangasalan luonto ry. laati yhdistysten puolesta vastauksen selitys- ja täydennyspyyntöön joulukuussa.

3.1.2 Valtatien parantaminen välillä Lempäälä-Pirkkala (mm. ns. Puskiaisten oikaisu)

Hallituksen varajäsen Kristiina Kaila osallistui ympäristövaikutuksen arviointiselostuksesta tammikuussa järjestettyyn yleisötilaisuuteen. Piirihallitus päätyi helmikuun kokouksessaan kannattamaan YVA-ohjelman vaihtoehtoa O+, joka sisältää nykyisen valtatie vähäisiä liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen ja meluntorjuntaan liittyviä parantamistoimenpiteitä. Piiri jätti helmikuussa yhdessä Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen ja Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistyksen kanssa mielipiteen hankkeen YVA-selostuksesta.

Puskiaisten oikaisun järjestömyyttä tuotiin esille monissa yhteyksissä mm. sosiaalisen median avulla. Myös ympäristöjärjestöjen toimiston TYHY-päivä järjestettiin marraskuussa Puskiaisten oikaisun alueelle sijoituvilla luontokohteilla retkeillen, jolloin järjestöt tutustuivat paikallisten aktiivien opastamana alueen luontokohteisiin. Tätä suurta liikennehanketta tuotiin esille myös Luonnonsuojeluliitossa.

3.1.3 Suomirata Oy:n Helsinki-Tampere-oikorata

Helsinki–Tampere-oikorata eli niin sanottu metsärata alkoi herättää vuonna 2022 kansalaisissa laajaa vastustusta ja synnytti aiheen ympärille kansanliikkeen. Suomirata Oy:n suunnittelema rata halkoisi luontokohteita, metsiä ja maaseudun kyliä Kanta-Hämeessä, Uudellamaalla ja Pirkanmaalla. Rakentamatonta maata olisi jäämässä radan alle mm. Akaan Kylmäkoskella.

Marraskuussa Luonnonsuojeluliitto aktivoitui ratahankkeiden suhteen. Myös Pirkanmaan piiri osallistui marraskuussa valtakunnalliseen aiheesta järjestettyyn etäkokoukseen ja piti yhteyttä asiassa aloitteelliseen Etelä-Hämeen piiriin. Uuden radan sijaan parempi vaihtoehto olisi luonnonsuojelijoiden mielestä kunnostaa olemassa olevaa rataa.

3.1.4 Ylöjärven Nutturan ranta-asemakaava

Nutturun alue Näsijärven rannassa on myyty yksityiselle maanomistajalle, joka on esittänyt asemakaavan tekemistä alueelle. Kaavaan on osoitettu runsaasti rakentamista ranta-alueelle, joka on maakuntakaavassa virkistysaluetta.

Piiri jätti helmikuussa Ylöjärven kaupungille muistutuksen Ylöjärven Nutturan ranta-
asemakaavaluonnoksesta yhdessä Ylöjärven paikallisyhdistyksen kanssa. Helmikuussa lähetettiin myös
paikallismedioille tiedote, jossa todettiin, että huvilarakentaminen ei kuulu virkistysalueelle.

Lokakuussa annettiin Ylöjärven kaupungille lausunto Ylöjärven Nutturan ranta-
asemakaavaehdotuksesta yhdessä Ylöjärven paikallisyhdistyksen kanssa. Ottaen huomioon Nutturan
tilan huomattavan maakunnallisen merkittävyyden, ehdotettu ranta-asemakaavaehdotus ei
yhdistysten mielestä täytä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia.

3.1.5 Ylöjärven Teivon-Mäkkylän yleiskaava

Lokakuussa jätettiin yhdessä Ylöjärven yhdistyksen kanssa myös lausunto Teivon-Mäkkylän
yleiskaavaluonnoksesta. Yhdistykset kiinnittivät huomiota muun muassa valtakunnalliseen maisema-
alueeseen, kulttuurimaisemien huomioimiseen, joukkoliikenteen kehittämiseen ja Teivon raviradan
säilyttämiseen sekä asuinkortteleiden kerroskorkeuksien rajaamiseen maisemallisista syistä.

3.2 Energian- ja vedentuotanto sekä energian siirto

Piiri vaikutti moniin energian- ja vedentuotantoa koskeviin suunnitelmiin. Näitä olivat esimerkiksi
Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshanke Kangasalan ja Pälkäneen alueella. Tuulivoimakeskustelu taas
jatkuu kuumana erityisesti Pohjois-Pirkanmaalla, jossa oli vireillä useita tuulivoimalasuunnitelmia. Piiri
oli mukana vaikuttamassa suunnitelmiin korostaen uusiutuvan energian tuotannon oltavan
ekologisesti kestävä. Hankkeet tulee suunnitella kunnissa huolella. Uusiutuvan energian tuotanto ei
saa aiheuttaa erityistä luonnon monimuotoisuuden vähenemistä.

3.2.1 Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshanke

Vaasan hallinto-oikeus antoi kesäkuussa päätöksen valituksesta koskien Aluehallintoviraston Tavase
Oy:lle myöntämää lupaa Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen rakentamiseen
ja käyttämiseen, Roineen raakaveden imeyttämiseen, jälleenimeyttämiseen sekä pohja- ja
tekopohjaveden ottamiseen talousvesikäyttöön Pälkäneen alueelle sijoittuvien toimien osalta.

Hallinto-oikeus päätti myöntää luvan Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksen tuotantoalue TUA3:lle ja
hylätä valittajien vaatimukset. Piiri jätti heinäkuussa yhdessä Pälkäneen seudun ympäristöyhdistyksen
kanssa asiasta valituslupahakemuksen ja valituksen edelleen korkeimmalle hallinto-oikeudelle.
Yhdistysten mukaan Vaasan hallinto-oikeuden päätös myöntää lupa Tavase Oy:n
tekopohjavesilaitoksen tuotantoalue TUA3:lle rikkoo korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä
30.8.2018.

KHO:n päätöksessä 2018:121 hylättiin Pälkäneen kunnan alueelle sijoittuva TUA3-hakemus, koska "...
Tuotantoalueen 3 suunniteltu tuotantomäärä 20 000 kuutiometriä vuorokaudessa on moninkertainen
Keiniänrannan (Natura-alueen) suuntaan purkautuvaan vesimäärään nähden...Keiniänrannan
vesitaseeseen kohdistuvien vaikutusten rajoittaminen ja varmistaminen riittävän täsmällisin
lupamääräyksin ei nyt käytettävissä olevan tiedon perusteella ole mahdollista." Ympäristöjärjestöt
katsovat, että Tavase Oy:n tekemät muutokset ja tarjottu lisätieto ovat mitättömiä ja yritys kiertää
KHO:n ratkaisua. Esikäsittämättömän raakaveden imeytys 14 000–16 000 m³/vrk tuhoaa pienen 27

hehtaarin Keiniänrannan Natura-alueen. KHO:n vuoden 2018 ratkaisun jälkeen on ilmennyt myös uusia Vehoniemen-Syrjänharjun ekologiaan vaikuttavia tekijöitä.

Myös Kangasalan puolella jatkettiin taistelua Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksen torppaamiseksi. Kangasalan luonto ry. ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri anoivat tammikuussa korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen (13.12.2021) pitää voimassa Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeen rakentamis- ja valmistelulupa. Yhdistykset katsoivat, että Tavase Oy:lle ei tule myöntää lupaa tekopohjavesilaitoksen rakentamiseen Kangasalan ja Pälkäneen Vehoniemen-Syrjänharjulle. Toukokuussa järjestöt laativat KHO:n vastaselityksen Metsähallituksen, kuntien ympäristöviranomaisten, Aluehallintoviraston, Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Tavase Oy:n lausuntojen ja vastineiden johdosta.

3.2.2 Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahanke (Parkano)

Joulukuussa piiri jätti yhdessä Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistyksen ja Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen kanssa Pirkanmaan ELY-keskukselle mielipiteen Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahankeeseen YVA-selostuksesta. Hanketta suunnitellaan 2270 hehtaarin alueelle valtakunnallisesti arvokkaan Alkkianvuoren läheisyyteen. Alue ulottuu jopa Natura- ja pohjavesialueiden päälle.

3.2.3 Tevaniemen tuulivoimahanke (Ikaalinen)

Ikaalisten Tevaniemeen on suunnitteilla yhdeksän tuulivoimalaa ja niihin liittyvien huoltoteiden ja maakaapeleiden rakentamista. Helmikuussa jätettiin Ikaalisten kaupungin ympäristölautakunnalle mielipide Tevaniemen tuulivoimayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) yhdessä Ikaalisten ja Ylä-Satakunnan paikallisyhdistysten kanssa.

3.2.4 Konikallion tuulivoimahanke (Ikaalinen ja Hämeenkyrö)

Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiö Ilmatar Ikaalinen-Hämeenkyrö Oy suunnittelee enintään 15 tuulivoimalasta koostuvan hankealueen rakentamista Ikaalisten kaupungin ja Hämeenkyrön kunnan alueelle. Piiri jätti maaliskuussa yhdessä Ikaalisten paikallisyhdistyksen kanssa mielipiteen hankkeen YVA-ohjelmasta ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvästä voimajohdosta. Toukokuussa jätettiin yhdessä Ikaalisten ja Hämeenkyrön paikallisyhdistysten kanssa mielipide tuulivoimahankeeseen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS). Ikaalisten yhdistys osallistui hankkeen seurantaryhmän kokoukseen tammikuussa.

3.2.5 Fingridin kantaverkon laajennuksen YVA välillä Nokian Melo-Kristiinankaupunki

Fingrid suunnittelee uusien valtaviiden voimajohtojen rakentamista Suomeen. Yksi näistä kulki Kristiinankaupungista Nokian Meloon. Suunnittelualueelle sijoittuneen noin 57 merkittävää luontokohdetta. Suunnitellulla voimajohdolla on merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi reitin varrelle osuviin Natura-alueisiin ja uhanalaisten lajien elinympäristöihin. Johtokäytävät viistävät arvokohteita, kuten Lauhavuoren kansallispuistoa ja lehtojensuojelualueita. Uhanalaisista lajeista vaarassa ovat muun muassa jokihelmisimpukka ja riekko. Arja Pihlaja osallistui piirin ja Ylä-Satakunnan yhdistyksen edustajana voimalinjahankkeen seurantaryhmän kokouksiin. Piiri jätti yhdessä Hämeenkyrön, Nokian,

Ylä-Satakunnan ja Ylöjärven yhdistysten kanssa mielipiteen voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Pirkanmaan ELY-keskukselle.

3.3 Ilmastomuutos

Pirkanmaan ilmastofoorumissa kokoontuvat ELY-keskuksen, Pirkanmaan liiton, kaupunkiseudun sekä Hinku-kuntien edustajat. Mukaan on lisäksi kutsuttu edustajia asiantuntijaryhmistä. Piiriä foorumissa edusti Arja Pihlaja. Arja Pihlaja oli mukana piirin edustajana myös Pirkanmaan hiilineutraalitekartan 2030 yhteistyöryhmässä, johon on kutsuttu keskeisesti ilmastomuutoksen hillintään omilla verkostoissaan valmistelevia tai toimeenpanevia toimijoita.

Ilmastotyössä keskeisiksi teemoiksi ovat nousseet metsäkato, maankäyttösektorin päästöt ja hiilinielujen riittämättömyys kompensoida muun maankäytön päästöjä. Ilmastotyössä olisi edettava systeemisii muutoksia kohden, mutta kärjistyneet näkemyserot ovat vaikeuttaneet tilannetta vuoteen 2023 siirryttäessä.

4. Hankkeet

Kotouttavaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hanke

Viisi vuotta toiminut Kotouttaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hanke päättyi vuoden 2021 lopussa. Hyvien käytänteiden toteuttamista jatkettiin uusissa luonnonhoitoprojekteissa, joihin saatiin osallistujiksi myös maahanmuuttajia. Hanke poiki edelleen piirille yhteydenottoja maahanmuuttajatyötä tekeviltä tahoilta, mikä kertoo luontolähtöisten menetelmien tarpeesta kotoutumisen tukemisessa.

Villi vyöhyke ry. ja Tampereen kaupunki julkaisivat loppuvuodesta oppaan osallistavasta luonnonhoidosta. Villi Vyöhyke haastatteli hankekoordinaattoria Kolu-hankkeesta oppaaseen. Näkökulmana oli kotoutumista tukeva luonnonhoito.

Ketoneilikka-hanke

Uudenmaan ELY-keskus myönsi piirille Helmi-elinympäristöohjelmasta rahoitusta vuosille 2022–2023 Ketoneilikka-hankkeen toteuttamiseen. Hankkeessa hoidetaan kahta paikallisesti arvokasta perinnebiotooppia. Kohteet sijaitsevat Urjalassa ja Mänttä-Vilppulassa. Lisäksi hoidetaan yhtä arvokasta paahderinnettä Ylöjärvellä. Ensimmäisenä vuonna hankkeessa järjestettiin neljä luonnonhoitoretkeä, joissa oli yhteensä 75 käyntikertaa, keskimäärin 19 osallistujaa/retki. Hankkeesta tehtiin juttuja KMV-lehteen (8.7.) ja Urjalan Sanomiin (30.6.).

Ketoneilikka-hanke valittiin 148 hakemuksen joukosta yhdeksi OP Tampereen yhdeksi kahdeksasta Hyvä työ -lahjoituksen saajasta. Lahjoituksella katetaan hankkeen omarahoitusosuutta. Omarahoitusosuudesta jäljelle jäävä 617 euroa voidaan käyttää tuleviin luonnonhoitoretkiin.

5. Luottamushenkilöt ja tilintarkastajat

Piirin toimintaa organisoivat piirihallitus ja kaksi osa-aikaista työntekijää.

Hallituksen puheenjohtajana toimi Antti Virnes ja varapuheenjohtajana Jenni Hakanen. Taloudenhoitajana toimi Pirkko Huovila ja sihteerinä hallituksen ulkopuolelta järjestösihteerinä Sari Hämäläinen. Koko hallituksen kokoonpano on esitetty alla.

HALLITUS 2022

Puheenjohtaja
Antti Virnes (SLL:n Tampereen yhdistys)

Varsinaiset jäsenet:

Varapuheenjohtaja: Jenni Hakanen (SLL:n Tampereen yhdistys)
Taloudenhoitaja: Pirkko Huovila (Pirkkalan ympäristöyhdistys)
Kaarina Davis (SLL:n Nokian yhdistys)
Soili Husso (SLL:n Ylöjärven yhdistys)
Kari Järventausta (SLL:n Valkeakosken yhdistys)
Seppo Leinonen (Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys)
Arja Pihlaja (Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys)
Hannu Raittinen (SLL:n Ylöjärven yhdistys)

Varajäsenet:

Kristiina Kaila (Pirkkalan ympäristöyhdistys)
Minna Knuuttila (Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys)
Sanni Laine (SLL:n Valkeakosken yhdistys)
Heikki Toivonen (Kangasalan luonto)

Piirihallituksen alaiseen työvaliokuntaan kuuluivat Antti Virnes, Jenni Hakanen, Hannu Raittinen, Arja Pihlaja ja Kari Järventausta. Työvaliokunnalla oli valtuudet käsitellä tarvittaessa hallitukselle tulevia kiireellisiä asioita ja tehdä päätöksiä nopealla aikataululla sääntöjen mukaisilla tavoilla. Päätökset tehtiin yksinkertaisella äänten enemmistöllä - samoin kuin hallituksessakin.

Hallituksen ulkopuolisia vastaavia henkilöitä olivat suurpetovastaava Marjaana Laaksonen ja Vuohisaaren ylläpidosta vastaava Timo Tamminen.

Tilintarkastajana toimi HT-tilintarkastaja, KTM Viljami Valpas ja varatilintarkastajana oli tarvittaessa HT-tilintarkastaja, KTM Marko Pöntinen.

6. Henkilöstö ja toimipaikka

Piirin aluesihteerinä toimi FM Anne Hirvonen ja järjestösihteerinä HM Sari Hämäläinen. Työntekijöistä aluesihteerin työaika oli 70 % ja järjestösihteerin 50 % Luonnonsuojeluliiton säännöllisestä viikkotyöajasta. Viikkotasolla aluesihteerillä oli käytettävissään 25,38 tuntia työaika ja järjestösihteerillä 18,1 tuntia. Joulukuussa piirin aluesihteerin siirtyi toisiin tehtäviin Nokian kaupungille. Järjestösihteerin työaika nostettiin tällöin väliaikaisesti ajalle 9.12.2022–31.3.2023.

Anne Hirvonen ja Sari Hämäläinen hoitivat lisätyönään myös luonnonhoitoprojektien työtehtäviä. Hämäläinen toimi hankekoordinaattorina ja Hirvonen suojeluasiantuntijana. Suojeluasiantuntija hoiti tehtäviä maastokauden aikana ja hankekoordinaattori myös talviaikana hankehallinnon ja suunnittelun sujuvoittamiseksi. Lisäksi ympäristösuunnittelija (AMK) Heini Ojala toimi tarvittaessa luonnonhoitoretkien ohjaajana piirin vakituisen henkilöstön ollessa estynyt.

Anne Hirvonen teki lisätyönä myös liito-oravakartoituksia Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen laajennusesitysalueella sekä paikallisyhdistyksille luonto-opastuksia.

Piirin toimisto sijaitsi osoitteessa Kuninkaankatu 39, 33200 Tampere. Toimisto on monen järjestön yhteinen, sillä piirillä ovat alivuokralaisina Animalia ry., Luonto-Liiton Hämeen piiri ry., Oikeutta eläimille -yhdistys, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. ja Vegaaniliitto ry. Loppuvuodesta Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto irtisanoi vuokrasopimuksen toimistolla. Piiri ja alivuokralaiset yrittivät tuloksetta saada toimistolle uutta vuokralaista. Vuokralaisten ja toimistoa tarvitsevan työvoiman vähentyessä tehtiin päätös luopua nykyisestä toimistosta 1.7.2023 alkaen.

7. Tiedotus

Piirin keskeisimmät tiedotuskanavat olivat omat [verkko- ja Facebook-sivut](#). Sosiaalisen median tiedotuskanavana oli myös [Instagram](#), jossa oli 12.3.2023 mennessä 1011 seuraajaa. Instagramissa seuraajien määrä kasvoi edellisvuodesta yli 27 %.

Myös Facebookissa tykkääjien ja seuraajien määrä kasvoi edelleen vuoden aikana. Sivun seuraajia oli 12.3.2023 yhteensä 2084 ja tykkääjiä 2029. Pirkanmaan piiri on edelleen Facebookin seuratuin Luonnonsuojeluliiton piiri. Facebookissa julkaistiin päivityksiä ajankohtaisista luonto- ja ympäristöaiheista lähes päivittäin.

Piirin julkaisemat lukuisat kannanotot, lausunnot, vastineet, esitykset jne. päivitettiin [verkkoon](#), josta ne ovat kaikkien luettavissa. Tiedotteita medioille lähetettiin vuoden aikana noin seitsemän kappaletta. Myös ne julkaistiin piirin verkkosivuilla.

Sisäisessä viestinnässä tärkein viestintäkanava oli sähköpostilistat. Myös Slackia käytettiin suunnittelemiseen. Paikallisyhdistyksille ja muille asiasta kiinnostuneille suunnattua Piiriviestiä julkaistiin neljä kertaa vuodessa. Piiriviesti kertoo sähköpostitse paikallisyhdistykselle keskeisimmät kuulumiset piirin toiminnasta.

Piiri jakoi kevätkokouksessaan ympäristöpalkinnon, joka myönnettiin MMM, metsänhoitaja, metsäekologian lehtori Petri Keto-Tokoille metsäluonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Petri Keto-Tokoin elämäntyöstä ja julkaisuista kerrottiin piirin [tiedotteessa](#) 31.3.

Kesäkisaa ei tänä vuonna ehditty järjestää.

8. Järjestötoiminta

Piirin jäseniä ovat 16 paikallisyhdistystä, joissa oli vuoden 2022 lopussa 3188 maksanutta jäsentä. Jäsenmäärä kasvoi edellisvuodesta 84 jäsenellä (vuoden lopussa 3104 maksanutta henkilöjäsentä).

8.1 Sääntömääräiset kokoukset ja yleisötilaisuudet

Piirin sääntömääräinen kevätkokous pidettiin keskiviikkona 30.3.2022 Tampereella kirjastotalo Metsossa sekä hybridinä Teams-videokokouksena. Tilaisuuden aluksi kuultiin Petri Keto-Tokoin (MMM, metsänhoitaja, metsäekologian lehtori) alustus aiheesta *”Metsiensuojelun ja metsäluonnonhoidon kehittämistarpeet”*.

Kevätkokouksen yhteydessä jaettiin Keto-Tokoille piirin [ympäristöpalkinto](#) ja emeritusprofessori Heikki Toivoselle kultainen ansiomerkki. Ainakin Tamperelainen uutisoi ympäristöpalkinnosta (31.3.) Heikin ansiomerkistä ja elämäntyöstä kerrottiin myös [tiedotteella](#) 31.3. Sydän-Hämeen lehti ja Kangasalan Sanomat uutisivat ansiomerkistä. Kevätkokouksessa oli paikalla edustus 11/16 paikallisyhdistyksestä. Yleisöluennolle osallistui 30 henkilöä ja kevätkokoukseen 29 hlöä. Kaikkineen osallistujia oli 36.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin maanantaina 21.11.2022 Tampereella kirjastotalo Metsossa sekä hybridinä Teams-videokokouksena. Tilaisuuden kuultiin Suomen luonnonsuojeluliiton ympäristöjuristin Matti Kattaisen alustus aiheesta *”Miten, missä ja milloin voimme vaikuttaa maakunnan laajuisiin infrahankkeisiin?”*. Lisäksi muistettiin kiittäen aluesihteerin Anne Hirvosta, joka siirtyi joulukuussa uusiin tehtäviin Nokian kaupungille ympäristönsuojelusuunnittelijaksi. Tilaisuuteen osallistui kaikkineen noin 47 henkilöä. Syyskokoukseen osallistui 25 henkilöä. Paikalla edustus 10/16 paikallisyhdistyksestä. Tilaisuudesta tehtiin juttu piirin [verkkosivuille](#).

8.2 Paikallisyhdistysten tukeminen ja yhteistyö

Piiri toimii kokoavana voimana Luonnonsuojeluliiton ja paikallisyhdistysten välissä. Piiri piti yhteyttä paikallisyhdistyksiin avustamalla niitä luonnonsuojelukysymyksissä sekä järjestöasioissa. Avustaminen oli pääosin asiasisältöistä avustamista erilaisissa lausunnoissa ja muistutuksissa. Yhtä paikallisyhdistystä avustettiin Helmi-elinympäristöohjelman hankehakemuksen tekemisessä.

Piiri myönsi Tampereen paikallisyhdistykselle anottua 100 euron avustuksen perheluontokerhoon. Kerho toteutettiin yhdessä Luonto-Liiton Hämeen piirin kanssa.

Marraskuussa piiri osallistui Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistyksen 40-vuotisseminaariin.

Suosittua paikallisyhdistystapaamista ei valitettavasti ehditty vuonna 2022 järjestää, mutta kevään 2023 paikallisyhdistystapaamisen suunnittelu aloitettiin Teamsilla marraskuussa. Samassa kokouksessa keskusteltiin piirin suurpetotoiminnasta.

8.3 Luonnonsuojeluliiton toimintaan osallistuminen

Piiri vaikutti aktiivisesti myös liiton tasolla esimerkiksi 3-vuotisstrategiaa kommentoimalla. Vuoden aikana osallistuttiin aktiivisesti Luonnonsuojeluliiton järjestämiin tilaisuuksiin kuten piirien talvikoulutuspäiviin, erilaisiin webinaareihin ja lukuisiin piirikahveihin, joita liitto järjesti mielenkiintoisilla alustuksilla.

Liittokokoukseen Porissa 3.–4.9. osallistuivat Kari Järventausta, Seppo Leinonen, Arja Pihlaja, Hannu Raitinen ja Antti Virnes. Piiri haki ja sai Luonnonsuojeluliitolta liittokokouksen matka- ja majoituskuluihin korvausta, jotka maksettiin vuoden 2023 puolella.

Seppo Leinonen ja Hannu Raittinen osallistuivat liittovaltuuston kevätkokoukseen 23.–24.4. Syysvaltuustossa 19.–20.11. piiriä edustivat Seppo Leinonen ja Antti Virnes. Piiri vaikutti vuoden aikana piiritason resursseihin myös liiton sisällä. Piirien palkkatukea päätettiin syysvaltuustossa korottaa 16000 eurosta vakiintuneesti 20000 euroon. Lisäksi jatketaan kentän harkinnanvaraisia avustuksia. Mikäli vuosi on ylijäämäinen, kevätkuusto voi lisäbudjetilla mahdollistaa lisätukia. Kaikkia tavoitteita ei vielä syysvaltuustossa saatu läpi, mutta piirien vahvistamista luvattiin jatkaa askel kerrallaan.

Piirihallituksen jäsen, Kari Järventausta, selvitti kynäjalavan esiintymistä Uudellamaalla ja kokosi aineiston Uudenmaan piirin julkaisemaksi raportiksi. Julkaisu löytyy verkosta: [osa 1](#), [osa 2](#).

9. Talous

Vuoden vaihtuessa piirissä vaihtui myös tilitoimisto edellisen vähentäessä asiakkaitaan. Uusi tilitoimisto on Thilman Oy ja kirjanpitäjä sekä palkanlaskija Ani-Maria Thilman. Uuden tilitoimiston etsiminen, yhteistyön käynnistäminen ja uuden taloushallinto-ohjelman opettelu luonnollisesti työllisti piiriä.

9.1 Luonnonsuojeluliiton avustukset

Luonnonsuojeluliitosta saatiin 31 303 euroa yleisavustuksia, jotka koostuivat jäsenmaksuosuuksista. Liitosta saatiin myös palkkatukea aluesihteerin ja järjestösihteerin palkkaukseen yhteensä 16 000 euroa. Harkinnanvaraisia avustuksia työntekijöiden palkkauskuluihin saatiin yhteensä 9000 euroa. Ne käytettiin aluesihteerin tekemään vaikuttamistyöhön. Tärkeimpiä työtehtäviä olivat:

- piirihallituksen avustaminen asiantuntijana lausuntojen, mielipiteiden ja valitusten valmistelussa
- paikallisyhdistysten avustaminen suojelun asiantuntijana
- arvokkaita luontokohteita koskevien tietojen kerääminen
- tiedottaminen (mm. Piiriviesti paikallisyhdistyksille ja muille luonnonsuojelusta kiinnostuneille, aktiivinen someviestintä)
- piirin edustaminen erilaisissa sidosryhmissä ja tilaisuuksissa sekä yhteydenpito viranomaisiin
- kansalaisten yhteydenottoihin vastaaminen

Luonnonsuojeluliitolta haettiin ja saatiin myös harkinnanvaraisena lisärahoituksena 1500 euroa liito-oravakartoitusten kuluihin Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen laajennusesitysalueella.

Liiton aiemmin myöntämästä kaivostoiminta-avustuksesta jäljellä ollut 300 siirrettiin liiton työvaliokunnan päätöksellä käytettäväksi vuonna 2023.

9.2 Varain- ja jäsenhankinta

Piirin Sisä-Suomen poliisilaitoksen myöntämä rahankeräyslupa vanheni 31.12.2021. Uusi rahankeräyslupa hakemus ehdittiin tehdä vasta loppuvuodesta ja lupahakemus on vielä Poliisin käsittelyjonossa.

Vuosina 2020–2021 kerätyt lahjoitusvarat, 734 euroa, käytettiin Vuohisaaren saunan materiaalikuluihin ja vapaaehtoisten luonnonhoitajien talkooväisiin Ketoneilikka-hankkeessa.

Merkittävä osa piirin tuloista koostuu Luonnonsuojeluliiton jäsenmaksuosuuksista. Jäsenhankintaa tehtiin ennen kaikkea sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuilla tuomalla esille piirin voittoja, laajaa vaikuttamistyötä ja Luonnonsuojeluliiton jäsenyyttä. Jäsenyydestä kerrottiin myös yleisöluennoilla, retkillä ja talkoissa.

9.3 Tulos

Tilikaudella 2022 alijäämää kertyi -6 504,21 euroa.

9.4 Tilit

Piirin tilit ovat OmaSP:ssä. Piirillä on tällä hetkellä kolme tiliä: käyttötili, lahjoitus(rahankeräys)tili (rahankeräysluvan edellytys) ja luonnonhoitoprojektien tili. Käyttötili on limiitillinen tili. Limiitti, eli ennakkoon sovittu luoton raja, pudotettiin vuoden lopussa 5000 euroon.

9.5 Omaisuuden hoito ja vuokraustoiminta

Piiri omistaa Mänttä-Vilppulassa noin hehtaarin suuruisen **Vuohisaaren** mökkeineen sekä Jämsän puolella sijaitsevan 0,3 hehtaarin laajuisen Kotiranta-tontin. Alueet on saatu testamenttilahjoituksena 1990-luvulla ja rauhoitettu luonnonsuojelulailla.

Vuohisaaren rakennusten ylläpitoa sekä vuokraustoimintaa jatkettiin. Mökin käyttöaste palautui aiemmalle tasolle korona-ajan ennätysvuosista. Vuohisaaren vuokratuotot vuonna 2022 olivat 2 079 euroa (2021: 3100 euroa, 2020: 3040 euroa, 2019: 1520 euroa)

Vuokraushintoihin tehtiin vuodelle 2022 maltillinen korotus yleisen kustannustason nousun vuoksi. Uudet hinnat olivat 45 euroa/vrk ja 270 euroa/viikko (7 vrk). Lisäksi otettiin käyttöön varausmaksu, joka sisältyi kokonaisvuokraan.

Kevättalkoot Vuohisaareissa pidettiin lauantaina 21.5. Viisi henkilöä osallistui. Ahkerat osallistujat pinosivat polttopuita talliin, tyhjensivät huussin ja siivosivat mökin perusteellisesti. Sauna sai uuden ulko-oven ja kiinteät palotikkaat. Syystalkoita pidettiin perjantaina 16.9. ja lauantaina 17.9. Perjantaina osallistui kaksi ja lauantaina kuusi henkilöä. Talkoissa rakennukset laitettiin talvikuntoon sekä inventoitiin irtaimistoa. Katot putsattiin, huussi tyhjennettiin ja pinottiin polttopuut tulevalle kesälle.

Piiri omistaa myös Oriveden Längelmäellä kaksi testamenttilahjoituksena saatua metsätilaa. Tilat ovat Tampinniemi (19,1 ha) ja Leponiemi (4,6 ha), joista Tampinniemeen kuuluu lisäksi hieman vesialuetta (1,9 ha). Molemmat tilat ovat nykyisin kokonaisuudessaan luonnonsuojelualuetta. Tampinniemessä pidettiin kesällä kaksi talkoopäivää. Kesäkuussa, 20.6., pidettyihin lupiinitalkoihin osallistui neljä (4) henkilöä. Toiset talkoot pidettiin 25.8. ja osallistujia oli kuusi (6). Edelleen kaivettiin lupiinijuurakoita. Hoito oli tepsinyt, etupihalla ei ollut enää juurikaan lupiinia, takapihalla täytyy vielä jatkaa.

Syksyllä tehtiin päätös luovuttaa Tampinniemen rakennuksen vanha hirsirunko eteenpäin yksityishenkilölle. Tarkoituksena on, että rakennus saisi uuden elämän "kylätalona", jossa paikalliset voisivat kokoontua. Piiri ei kuitenkaan velvoita käyttämään rakennusta tähän tarkoitukseen, mikäli se ei olosuhteitten takia ole mahdollista. Piiri velvoittaa kiinnittämään näkyvälle paikalle, esimerkiksi rakennuksen kylkeen maininnan/muistomerkin Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiristä. Muistomerkin kerrotaan lahjoituksesta, Tampinniemen tilan suojelusta ja maininnalla myös tilan alkuperäisestä testamentin tekijästä, mikäli se jälkipolvelle sopii.

10. Allekirjoitukset

Pirkanmaalla 15.3.2023

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.:n hallitus

Hallituksen allekirjoitukset toteutettu Visma Sign -allekirjoituspalvelussa seuraavalla sivulla.